

ט"ו באב – חג האהבה
הרב מואיז נבון

Parshat VeEtchanan:

דברים פרק ו, ה וְאֶהְבֶּתְּ אֶת יְקֻקֵּךְ אֱלֹהֶיךָ ...

Parshat Kedoshim

ויקרא פרק יט, יח ... וְאֶהְבֶּתְּ לְרֵעֶךָ כְּמוֹךָ ...

מעל הכל, התורה מבקשת "אהבה" – אברהם יהושע השל

Above all the Torah asks for love: Thou shalt love thy God: Thou shalt love thy neighbor. All observance is a training in the art of love. - Abraham Joshua Heschel

This Monday is TU TuB'AV – HAG HaAHAVA - and so I thought it appropriate to explore with you the value of this day and its connection to AHAVA.

Well known Gemara on Taanit 30b gives SIX reasons why Tu BAV is special day:

תלמוד בבלי מסכת תענית דף ל עמוד ב

[משנה] אמר רבן שמעון בן גמליאל: לא היו ימים טובים לישראל כחמשה עשר באב וכיום הכפורים. בשלמא יום הכפורים - משום דאית ביה סליחה ומחילה, יום שניתנו בו לוחות האחרונות. אלא חמשה עשר באב מאי היא? –

- (1) אמר רב יהודה אמר שמואל: יום שהותרו שבטים לבוא זה בזה. מאי דרוש + במדבר ל"ו+ זה הדבר אשר צוה ה' לבנות צלפחד וגו' - דבר זה לא יהא נוהג אלא בדור זה.
- (2) אמר רב יוסף אמר רב נחמן: יום שהותר שבט בנימין לבוא בקהל, שנאמר + שופטים כ"א+ ואיש ישראל נשבע במצפה לאמר איש ממנו לא יתן בתו לבנימן לאשה. מאי דרוש? אמר רב: ממנו, ולא מבנינו.
- (3) (אמר) רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן: יום שכלו בו מתי מדבר. דאמר מר: עד שלא כלו מתי מדבר לא היה דבור עם משה, שנאמר + דברים ב'+ ויהי כאשר תמו כל אנשי המלחמה למות וידבר ה' אלי, אלי היה הדבור.
- (4) עולא אמר: יום שביטל הושע בן אלה פרוסדיות [השומרים] שהושיב ירבעם בן נבט על הדרכים, שלא יעלו ישראל לרגל, ואמר: [לא עמוד א] לאיזה שירצו יעלו.
- (5) רב מתנה אמר: יום שנתנו הרוגי ביתר לקבורה. ואמר רב מתנה: אותו יום שנתנו הרוגי ביתר לקבורה תקנו ביבנה הטוב והמטיב, הטוב - שלא הסריחו, והמטיב - שנתנו לקבורה.
- (6) רבה ורב יוסף דאמרי תרוייהו: יום שפסקו מלכרות עצים למערכה. (תניא) + מסורת הש"ס: דתניא+, רבי אליעזר הגדול אומר: מחמשה עשר באב ואילך תשש כוחה של חמה, ולא היו כורתין עצים למערכה, לפי שאינן יבשין. אמר רב מנשיא: וקרו ליה "יום תבר [שבר] מגל". מכאן ואילך, דמוסיף - יוסיף, ודלא מוסיף - (יאסף) + מסורת הש"ס: יסיף+. (תני רב יוסף): מאי יאסף? אמר רב יוסף: תקבריה אימיה.

Very interesting list. My question, as always, is: what is this list trying to teach?

- (1) We have the **INTERMARRIAGE** of all the tribes – I would say this is teaching the JOYOUS import of Social UNITY. Indeed, this is one of the critical messages of 9AV, and so it is appropriate that the tikun and turn around is on this day of turning fortunes. **NISUIN=AHAVA**

But LOVE and SOCIAL UNITY (achdut), doesn't mean forgoing all of our principles! Love w/o limits and Unity w/o meaning is worthless and even can be dangerous.

- (2) And thus the next point – the allowance of **BINYAMIN** back into the fold – while emphasizing this value of LOVE and SOCIAL UNITY amongst the Jewish people, teaches that this is not at all costs, but only after there has been a tikun.

Here there is an emphasis on LOVE and UNITY with **MORALITY** (Binyamin having acted outside norms of morality).

Similarly, LOVE and SOCIAL UNITY is critical, but not at the cost of the POLITICAL GOALS of people.

- (3) And thus the point about the **people of the desert STOPPING TO DYING**. The people died in the desert as a result of their failure to commit to ZION. Yes we must be UNITED – and indeed, we all spent 40y in the desert for the sin of the spies – we are AREIVM ZeH LeZEH. Nevertheless, we must not UNITE for the wrong reasons, we must not sacrifice our national political goals of settling the land to be “understanding and inclusive” of those who do not realize the sacred value of ZION. Here we there is an emphasis on LOVE and UNITY with **ZIONISM/POLITICS** (The spies acted against this). We rejoice in this understanding. (see Gevurot Ari who says it is difficult what to rejoice on death of “parents” by kids of that generation. A: Rejoicing end of gezeira).
- (4) And this brings us to **YARAVAM BEN NAVAT** who divided the nation by not allowing people to worship in the MIKDASH. There was here a DISUNITY (hosser achdut) created using religion to divide the people politically. We must realize that we are ONE PEOPLE, with ONE RELIGION and ONE CENTER OF WORSHIP. Here it must be made clear that we seek unity and tolerance WITHIN the definition of the worship of One God in the One Temple. Defining religion in the name of tolerance is NOT a positive value. Also, there is really no distinction between politics and religion, not distinction between church and state – the Jewish religion is the Jewish national definition. Here we there is an emphasis on LOVE and UNITY with true **RELIGIOUS values of Torah U'Mesorah**.

So these are the things we need to remember to get together as a people to fulfill our national goals. However, there is still one more critical element – and that brings us the 5th point of Tu B'AV:

- (5) The allowance of **BURYING THOSE KILLED IN BEITAR** is a time to say **HaTov veHaMativ** – we must realize that our national unity, our national goals are guided and supported and made successful by the all Good God. This realization must be understood in a deep and authentic way. We must express a true faith in God's hidden hand. We do this by saying the **HaTov veHaMativ** blessing. BUT NOT simply when we are drinking a better bottle of wine. It is easy to say this blessing this when everything is good. We must realize that God is guiding the world even at times when we are burying our dead. That is when the Rabbis instituted this blessing! (And this is precisely the discussion on this blessing versus Baruch dayan haemet in Gem. Brachot 60b – while we don't say HaTov VeHaMetiv on bad things, we strive to accept everything with the equanimity of this blessing – in the words of R. Akiva – kol deavid rahmana letav avid).
- (6) And finally, there is the JOY at **STOPPING TO CUT THE WOOD**. Is this really something to celebrate??? Well if we think about it, it is a kind of symbol of achieving our national goals for the year. We all work together to make sure

the Mikdash will operate smoothly. The end of the wood cutting celebration is the celebration of insuring the Mikdash operates.

Interestingly, the Gem doesn't finish here but explains that from here on out the nights get longer and then it uses some strange language that Rashi explains:

רש"י מסכת תענית דף לא עמוד א
יום תבר מגל - שבירת הגרון, שפסק החוטב מלחטוב עצים.
מכאן ואילך - מחמשה עשר באב ואילך, דמוסיף לילות על הימים לעסוק בתורה - יוסיף חיים על חייו.
דלא יוסיף - לעסוק בתורה בלילות.
תקבריה אימיה - כלומר: ימות בלא עתו.

So this change in the balance of night-time/day-time is to be used to increase in Torah, which is also a way of maintaining the goals of the Jewish nation. But Rashi explains that learning more Torah from Tu B'Av on is not just a nice thing to do but has SEVERE consequences if one doesn't do. Why should this be?! I don't get it – just because one doesn't learn some Torah he will die before his time?! And if you thought this was just a quaint aggada –the Rama brings it as halacha le'maaseh...

שולחן ערוך יורה דעה הלכות תלמוד תורה סימן רמו סעיף כג
מי שרוצה לזכות בכתרה של תורה, יזהר בכל לילותיו ולא יאבד אפי' אחת מהן בשינה, באכילה ושתיה ושיחה וכיוצא בהם, אלא בדברי חכמה ותלמוד תורה. הגה: כי אין אדם לומד רוב חכמתו כי אם בלילה. (לשון הטור מרמב"ם). ויש לאדם להתחיל ללמוד בלילה מט"ו באב ואילך, ומאן דלא מוסיף, יסיף. (נ"י פרק יש נוחלין).
ש"ך יורה דעה סימן רמו ס"ק כו
יסיף - כלומר ימות בלא עתו:

So why such a SEVERE consequence??! I believe the reason is simple. We are the people of the book. We have a mission. We are learn the Torah. We are to teach the Torah. We are to LIVE the Torah. If we don't, we basically forfeit our purpose. And that purpose is to bring ourselves, our people, our world to understand what R. Akvia said was the whole purpose of the Torah: V'Ahavta ...

Not for nothing (Lo BeKedi) is TU BAV known as the holiday of love – It is the holiday where we affirm LOVE and UNITY in a MEANINGFUL way (ACHDUT EEM MASHMAUT) in which the nation as a whole works toward the lofty goal of the Torah: VeAhavta Lereicha ... Vehavta Et Hashem...

We should merit the symbol of that Love and Unity: the Mikdash, BBY.

תלמוד בבלי מסכת תענית דף כו עמוד ב

אמר רבן שמעון בן גמליאל: לא היו ימים טובים לישראל כחמשה עשר באב וכיום הכפורים, שבהן בנות ירושלים יוצאות בכלי לבן שאולין, שלא לבייש את מי שאין לו, כל הכלים טעונין טבילה. ובנות ירושלים יוצאות וחולות בכרמים, ומה היו אומרות: בחור! שא נא עיניך וראה מה אתה בורר לך, אל תתן עיניך בנוי, תן עיניך במשפחה, שקר החן והבל היפי אשה יראת ה' היא תתהלל, ואומר: תנו לה מפרי ידיה ויהללה בשערים מעשיה. וכן הוא אומר צאינה וראינה בנות ציון במלך שלמה בעטרה שעטרה לו אמו ביום חתנתו וביום שמחת לבו, ביום חתנתו - זה מתן תורה, וביום שמחת לבו - זה בנין בית המקדש, שיבנה במהרה בימינו.

תלמוד בבלי מסכת בבא בתרא דף קכא עמוד א

תנן התם, אמר רבן שמעון בן גמליאל: לא היו ימים טובים לישראל כחמשה עשר באב וכיום הכפורים, שבהן בנות ירושלים יוצאות בכלי לבן שאולין, שלא לבייש את מי שאין לו. בשלמא יום הכפורים - יום סליחה ומחילה, יום שנתנו בו לוחות אחרונות, אלא חמשה עשר באב מאי היא? אמר רב יהודה אמר שמואל: יום שהותרו שבטים לבא זה בזה. מאי דרוש? זה הדבר - דבר זה לא יהא נוהג אלא בדור זה. רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן: יום שהותר שבט בנימן לבא בקהל, דכתיב: ואיש ישראל נשבע במצפה לאמר איש ממנו לא יתן בתו לבנימן לאשה. מאי דרוש? ממנו - ולא מבנינו. רב דימי בר יוסף אמר רב נחמן: יום שכלו בו מתי מדבר, דאמר מר: עד שלא כלו מתי מדבר - [דף קכא עמוד א] לא היה דיבור עם משה, שנאמר: ויהי כאשר תמו כל אנשי המלחמה למות מקרב העם, וסמך ליה: וידבר ה' אלי לאמר - אלי היה הדיבור. עולא אמר: יום שביטל בו הושע בן אלה פרדסאות שהושיב ירבעם על הדרכים שלא יעלו ישראל לרגל. רב מתנה אמר: יום שנתנו הרוגי ביתר לקבורה, דאמר רב מתנה: אותו היום שנתנו הרוגי ביתר לקבורה - תקנו ביבנה הטוב והמטיב, הטוב - שלא הסריחו, והמטיב - שנתנו לקבורה. רבה ורב יוסף דאמרי תרוייהו: יום שפוסקין בו מלכרות עצים למערכה. תניא, רבי אליעזר הגדול אומר: כיון שהגיע חמשה עשר באב תשש כחה של חמה, ולא היו כורתין עצים למערכה. אמר רב מנשה: וקרו ליה יום תבר מגל. מכאן ואילך, דמוסיף - יוסיף, שאינו מוסיף - יסיף. מאי יסיף? תני רב יוסף: תקבריה אמייה.

תוספות מסכת בבא בתרא דף קכא עמוד א

יום שכלו בו מתי מדבר - בשנה אחרונה נמי מתו וידעו שכבר כלתה גזרה כי כבר מתו כל בני כ"ו ולפי שהיו אבלים עד מקצת יום של ט"ו לא חזר הדיבור שאין השכינה שורה לא מתוך עצלות ולא מתוך עצבות כדאשכחן גבי יעקב (תנחומא פ' וישב) שכל אותן ימים שנתאבל על יוסף לא שרתה עליו שכינה כדאמר [בשבת] (דף ל:) ולכך כל ימי אבילתן של ישראל לא חזר הדיבור שבזכותן היה מדבר עם משה כדאמריי בריש מכילתא לאמר ר' יעקב אומר צא ואמור להם שבזכותן אני מדבר עמך שכל אותן שלשים ושמונה שנה שהיה כועס על ישראל לא היה מדבר עם משה ואהרן שנאמר ויהי כאשר תמו וכו'. וממדרש איכה שהיה רבינו שמואל מביא ראייה קשיא טובא שאם לא מתו בשנה אחרונה למה נתעכב הדיבור שנה ויותר שלא חזר ועוד ט"ז אלף ופרוטרוט היה למות כל שנה ולפי מדרש איכה היו מתין חמשה עשר אלף ופרוטרוט בכל שנה ועוד למאן דאמר בירושלמי במועד קטן שכולן בני ששים מתו חידוש גדול הוא זה שצריך לומר שחמש עשרה אלפים ופרוטרוט נולדו במצרים בכל שנה זה קודם זה ועוד שלא היתה שמחה מפני הדיבור שחזר [אלא] שאז כי איתמלי סיהרא ידעו שפסקה גזרה מעליהם ועוד מה שמחה היא שקדמו למות מאשתקד והכתיב (שמות כג) את מספר ימך אמלא ועוד אם מיהרו למות מאשתקד א"כ לא מתו בני ששים אותן שהושלמו להן עשרים שנה בשעת יציאתם שלכם תלה בכי שנה לפי שהיו בני כ"ו בצמצום ונראה לר"ת לפי מדרש איכה שלא מיהרו למות אלא בשנה אחרונה ביטל מהן הגזרה ונשארו מהן ט"ו אלף ופרוטרוט אותן שהיו ראוין למות בשנה אחרונה כמו שמצינו בחזקיהו דכתיב (מלכים ב כ) צו לביתך כי מת אתה והאריך לו הרבה [והא דכתיב (במדבר כו) ולא נותר מהם איש כי אם כלב בן יפונה ויהושע בן נון היינו מאותן שראוין למות קודם שנתבטלה הגזרה דכלב ויהושע היו בני ארבעים בשלוח מרגלים כדפרישית לעיל (ד' קיז: ד"ה מכאן) אי נמי בתחלה נגזר אפי' על בני כ"ו בצמצום ולבסוף ריחם עליהם הקדוש ברוך הוא ולא מתו אלא אותן שהיו בשעת גזרה לכל הפחות בני עשרים וחדש שחדש בשנה אחרת חשוב שנה ולא יום אחד כדאמריי (מסכת פרה פ"א מ"ג) גבי פלגס שכל חדש שלם אינו לא שה ולא איל ונשארו בשנה אחרונה כל אותן שהיו בני כ"ו בצמצום] הכי נמי אשכחן בדילוג קץ זכו כי גר יהיה זרעך מיצחק לא זכו ועבדום וענו אותם וכו' והשתא אתי שפיר דמשום חמשה עשר אלפים ופרוטרוט לשנה לא נתייחד הדיבור עד חמשה עשר באב של שנה אחרונה שהיו ראוין למות והיו עציבין בכך עד דאיתמלי סיהרא ומה שהקשה ר"ת לפירוש הקונטרס למה נשתהה הדיבור שנה ויותר י"ל נמי שאין השכינה שורה לא מתוך עצבות והן היו עציבין לפי שהיו סבורין למות באותה שנה והאי דנקט נמי חמשה עשר אלפים ופרוטרוט לאו על כל שנה ושנה קאמר אלא רוב השנים ומיהו קשה על פירוש רבינו שמואל דלמה חפרו קברים בשנה

אחרונה כיון שמאשתקד מתו כל אותן שהיו ראויין למות שכל אחד היה יודע בעצמו שלא היה מבן עשרים ועד ששים מפקודי משה ואהרן.

מהרש"א חידושי אגדות מסכת בבא בתרא דף קכא עמוד א

יום שהותרו השבטים לבא כו'. יש לדקדק מה שמחה היה להן כשהותר להם הסבת נחלה אם הוא טוב לזה השבט שתוסיף לו נחלה הוא רע לשני שתגרע נחלתו כמו שטענו בני יוסף ואם יהיה היובל וגוי ונוספה נחלתן וגוי ומנחלת מטה אבותינו יגרע וי"ל דלהאי טעמא ניחא דקאמר שבהן בנות ישראל יוצאת כו' דלבנות ישראל ודאי הוא דהיה להן שמחה כשהותר שהנקבות יגרעו מהזכרים ע"י שלא תסוב נחלה שהאיש שיש לו נחלה היה רשאי לישא אשה משבט אחר והאשה לא היה לה רשות אם היה לה נחלה לישא איש משבט אחר עד שהותרו וכן י"ל לטעמא דיום שהותר שבט בנימין כו' דלכך הבנות היו משמחות כשהותרו שהן לא היה להן רשות לינשא לשבט בנימין כמ"ש איש ממנו לא יתן בתו וגוי והאנשים היו להן רשות גם לישא מבנות שבט בנימין שלא נשבעו על כך וק"ל: